

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ІНЖЕНЕРНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ім. Ю.М. ПОТЕБНІ
 КАФЕДРА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ,
 ПІДПРИЄМНИЦТВА ТА ФІНАНСІВ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Інженерного навчально-наукового
 інституту ім. Ю.М. Потебні ЗНУ

(підпис)

Наталія МЕТЕЛЕНКО

(ім'я, прізвище)

Структура місцевих бюджетів

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки бакалавра
(назва освітнього ступеня)

очної (денної) та заочної (дистанційної) форм здобуття освіти
 спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування
(шифр, назва спеціальності)

спеціалізації / предметної спеціальності _____
(шифр і назва)

освітньо-професійна програма Фінанси держави та
 підприємницьких структур
(назва)

Укладач: Паршин Ю.І., доктор економічних наук, професор, професор кафедри
 інформаційної економіки, підприємництва та фінансів
(ПІБ, науковий ступінь, місце звання, посада)

Обговорено та ухвалено
 на засіданні кафедри інформаційної
 економіки, підприємництва та фінансів

Протокол № 1 від " 29 " серпня 2023 р.
 Завідувач кафедри

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
 Гарант ОП

(підпис)

Ю.В. Дятлова
(ініціали, прізвище)

Ухвалено науково-методичною радою
 Інженерного навчально-наукового інституту
 ім. Ю.М. Потебні

Протокол № 1 від " 30 " серпня 2023 р.
 Голова науково-методичної ради

(підпис)

Т.А. Шаранова
(ініціали, прізвище)

Погоджено:
 Відповідальний за секцію «Економічні науки»

(підпис)

О.О. Шапуров
(ініціали, прізвище)

2023 рік

1. Опис навчальної дисципліни

1	2	3	
Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Нормативні показники для планування і розподілу дисципліни на змістові модулі	Характеристика навчальної дисципліни	
		очна (денна) форма здобуття освіти	заочна (дистанційна) форма здобуття освіти
Галузь знань 07 – Управління та адміністрування	Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
Спеціальність 6.072 Фінанси держави	Загальна кількість годин – 90	Семестр:	
Освітньо-професійна програма Фінанси і кредит	Змістових модулів – 4	Лекції	
		14 год.	2 год.
		Практичні	
		14 год.	2 год.
Рівень вищої освіти: бакалаврський	Кількість поточних контрольних заходів – 8	Самостійна робота	
		62 год.	86 год.
		Вид підсумкового семестрового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою дисципліни «Структура місцевих бюджетів» є теоретико-методологічні основи і організаційно – правовий механізм функціонування місцевих бюджетів в Україні, формування, розподіл та використання фінансових ресурсів на місцевому рівні.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Структура місцевих бюджетів» є ознайомлення з поняттям місцевих бюджетів, фінансів та місцем їх у фінансовій системі України, визначення сутності місцевих бюджетів їх доходів та видатків та їх казначейського виконання, формування знань про планування та фінансування видатків місцевих бюджетів, міжбюджетні відносини та їх складові, ознайомлення з процедурою програмно – цільового бюджетного планування, засвоєння теоретичних основ управління місцевими фінансами та фінансового контролю на місцевому рівні, ознайомлення з процедурою фінансового забезпечення об'єктів комунальної власності та основами організації місцевих фінансів у зарубіжних країнах.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
Програмні компетентності: ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК02. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК03. Здатність планувати та управляти часом. ЗК06. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. ЗК07. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями ЗК08. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з	Методи: Наочні методи (презентації). Словесні методи (лекція, робота з підручником). Практичні методи (контрольні, складання

<p>різних джерел.</p> <p>ЗК010. Здатність працювати у команді.</p> <p>ЗК011. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності)</p> <p>ЗК012. Здатність працювати автономно.</p> <p>СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища.</p> <p>СК9. Здатність здійснювати ефективні комунікації.</p> <p>СК10. Здатність визначати, обґрунтовувати та брати відповідальність за професійні рішення.</p> <p>СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.</p> <p>СК13. Здатність адаптуватися до швидких змін зовнішнього середовища в процесі управління державними фінансами та фінансами підприємницьких структур.</p> <p>СК15. Здатність використовувати міжнародний досвід в процесі прийняття управлінських рішень в сфері управління фінансами держави, фінансами підприємств, банківських установ та страхових компаній</p>	<p>алгоритмів дій)</p> <p>Проблемно-пошукові методи (репродуктивні)</p> <p>Методи формування пізнавального інтересу (навчальна дискусія)</p>
<p>Програмні результати навчання:</p> <p>ПР01. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем</p> <p>ПР04. Знати механізм функціонування державних фінансів, у т.ч. бюджетної та податкової систем, фінансів суб'єктів господарювання, фінансів домогосподарств, фінансових ринків, банківської системи та страхування</p> <p>ПР05. Володіти методичним інструментарієм діагностики стану фінансових систем (державні фінанси, у т.ч. бюджетна та податкова системи, фінанси суб'єктів господарювання, фінанси домогосподарств, фінансові ринки, банківська система та страхування).</p> <p>ПР07. Розуміти принципи, методи та інструменти державного та ринкового регулювання діяльності в сфері фінансів, банківської справи та страхування.</p> <p>ПР12. Використовувати професійну аргументацію для донесення інформації, ідей, проблем та способів їх вирішення до фахівців і нефахівців у фінансовій сфері діяльності</p> <p>ПР13. Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження фінансових процесів.</p> <p>ПР14. Вміти абстрактно мислити, застосовувати аналіз та синтез для виявлення ключових характеристик фінансових систем, а також особливостей поведінки їх суб'єктів.</p> <p>ПР16. Застосовувати набуті теоретичні знання для розв'язання практичних завдань та змістовно інтерпретувати отримані результати.</p> <p>ПР18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні.</p> <p>ПР19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.</p> <p>ПР20. Виконувати функціональні обов'язки в групі, пропонувати обґрунтовані фінансові рішення.</p> <p>ПР24. Вміти адаптуватися до мінливого зовнішнього середовища у процесі управління фінансами держави, підприємств, фінансово-</p>	<p>Методи контролю і самоконтролю (усний, письмовий).</p> <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - практичне завдання, тестування за змістовим модулем - індивідуальне практичне завдання; - залік

<p>кредитних установ.</p> <p>ПР25. Вміти застосовувати інноваційні підходи у процес управління фінансами підприємницьких структур та фінансово-кредитних установ.</p> <p>ПР26. Вміти застосовувати надбання досвіду провідних країн в управлінську діяльність вітчизняних підприємств, банків, страхових компаній.</p> <p>ПР27. Застосовувати спеціалізовані інформаційні системи, сучасні фінансові технології та програмні продукти, сучасну інноваційну політику державно-приватного партнерства; податкові новації тощо</p>	
---	--

Міждисциплінарні зв'язки. Курс «Структура місцевих бюджетів» є базовою дисципліною для вивчення подальших курсів, що стосуються елементів бюджетування різних рівнів національного господарства. Набуті при вивченні даного курсу знання необхідні для подальшого успішного вивчення курсів, серед яких «Бюджетна система», «Фінансовий аналіз бюджетних та підприємницьких структур», «Фінанси держави та міжбюджетні відносини», «Бюджетування діяльності державних та підприємницьких структур».

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Характеристика місцевих бюджетів. Його фонди.

Бюджетний Кодекс – правова основа місцевих бюджетів. Місцеві бюджети як система фінансових відносин, що склалися між місцевими та державним бюджетами. Місцеві бюджети, як організаційна форма мобілізації частини фінансових ресурсів у розпорядження місцевих органів самоврядування. Види місцевих бюджетів України та їх структура. Права та обов'язки місцевих органів влади та управління щодо формування і використання бюджетних коштів. Бюджетний процес на місцевому рівні. Порядок складання проекту місцевих бюджетів. Порядок розгляду, затвердження та виконання місцевих бюджетів. Порядок складання, розгляду і затвердження звіту про виконання місцевих бюджетів та виконання місцевих бюджетів у разі несвоєчасного їх прийняття. Періодичність, структура і терміни подання звітності про виконання місцевих бюджетів.

Змістовний модуль 2. Міжбюджетні відносини. Бюджет орієнтований на результат

Механізм вирівнювання за рахунок дотацій. Порядок та умови надання субвенцій. Тенденції формування та склад доходної бази місцевих бюджетів. Порядок формування доходів місцевих бюджетів. Склад доходів місцевих бюджетів. Характеристика власних і закріплених доходів. Розподіл окремих видів податку між рівнями бюджетів. Склад і структура податкових надходжень. Склад і структура неподаткових надходжень. Економічна

природа та виникнення місцевого оподаткування. Склад місцевих податків і зборів. Практика місцевого оподаткування. Проблеми реформування місцевого оподаткування.

Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні. Бюджетні програми ОТГ. Практика місцевого оподаткування. Склад місцевих податків і зборів. Порядок формування податку на нерухомість, єдиного податку. Порядок формування збору за місця паркування транспортних засобів, туристичного збору. Проблеми реформування місцевого оподаткування.

Змістовний модуль 3. Фінансування проектів розвитку ОТГ

Фінансування проектів ОТГ з державного фонду регіонального розвитку. Альтернативні джерела. Фінансові ресурси комунальних підприємств.

Компетенція місцевих органів влади в галузі фінансів, їх участь у бюджетному процесі. Права й обов'язки органів місцевого самоврядування і місцевих органів виконавчої влади на етапах складання, розгляду, затвердження і виконання бюджету.

Головні розпорядники бюджетних коштів: їх права і обов'язки. Права та обов'язки місцевих органів влади та управління щодо формування і використання місцевих бюджетів.

Змістовий модуль 4. Бюджетний контроль і моніторинг

Порядок складання проектів місцевих бюджетів, їх взаємозв'язок з проектом Державного бюджету та планами економічного і соціального розвитку регіонів. Контроль у бюджетному процесі. Аудит ефективності виконання бюджетних програм. Бюджетний моніторинг. Системи касового виконання бюджету: банківська, казначейська та змішана. Їх характеристика, переваги та недоліки. Необхідність фінансового контролю на рівні місцевих органів влади та управління, методи та види фінансового контролю. Внутрішній та зовнішній фінансовий контроль на місцевому рівні. Органи, які здійснюють фінансовий контроль. Організація фінансового контролю на місцевому рівні. Контроль фінансових органів за формуванням та використанням коштів місцевих бюджетів і власних коштів бюджетних установ. Особливості контролю фінансових органів за використанням грошових фондів, виділених на освіту, охорону здоров'я, культуру, місцевому господарству. Аудит як форма незалежного фінансового контролю на місцевому рівні.

4. Структура навчальної дисципліни

Змістовий модуль	Усього годин	Аудиторні (контактні) години						самостійна робота, год о/д ф.		Система накопичення балів			
		Усього годин		Лекційні заняття, год		Практичні заняття, год.		о/дф	з/дистф	Теор. зав-ня, к-ть балів	Практ. зав-ня, к-ть балів	Усього балів	
				о/дф	з/дистф	о/дф	з/дистф						
1	21	6	1	3	1	3	-	15	21	10	5	15	
2	24	8	1	4	-	4	1	16	22	10	5	15	
3	24	8	1	4	1	4	-	16	22	10	5	15	
4	21	6	1	3	-	3	1	15	21	10	5	15	
Усього за змістові модулі	90	28	4	14	2	14	2	62	86	40	20	60	
Підсумковий семестровий контроль, залік	30							30		20	20	40	
Загалом		90									100		

5. Теми лекційних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/дф	з/дистф
1	1. Характеристика місцевих бюджетів 2. Загальний фонд місцевого бюджету	3	1
2	3. Спеціальний фонд місцевого бюджету 4. Міжбюджетні відносини	2 2	-
3	5. Бюджет орієнтований на результат 6. Фінансування проектів розвитку ОТГ	2 2	1
4	7. Бюджетний контроль і моніторинг	3	-
Разом		14	2

6. Теми практичних занять

№ змістового модуля	Назва теми	Кількість годин	
		о/дф	з/дистф
1	1. Місцеві бюджети в бюджетній системі України. Бюджетний процес і бюджетний календар 2. Дохідна частина загального фонду місцевого бюджету. Видатки загального фонду місцевого бюджету	3	-
2	3. Доходи спеціального фонду місцевого бюджету. Видатки спеціального фонду 4. Бюджет розвитку. Механізм вирівнювання за рахунок дотацій. Порядок та умови надання субвенцій	4	1
3	5. Застосування програмно-цільового методу в бюджетному процесі. Гендерно-орієнтоване бюджетування на місцевому рівні.	4	-
4	6. Фінансування проектів ОТГ з державного фонду регіонального розвитку. Контроль у бюджетному процесі. Бюджетний моніторинг.	3	1
Разом		14	2

7. Види і зміст поточних контрольних заходів

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Тест 1	Питання для підготовки: Принципи бюджетної системи України. З яких розділів складається бюджетна класифікація. Складові частини класифікації доходів бюджету. Принципи закріплення доходів за місцевими бюджетами. За якими критеріями здійснюється розмежування видів витрат між місцевими бюджетами. Функціональна класифікація витрат бюджету	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 10. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	10
	Практична робота 1	Результати з практичної роботи оформлюються стисло у формі звіту за вимогами, які висуваються до оформлення таких робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра ІННІ ЗНУ	Практична робота за змістовим модулем оцінюється з урахуванням правильності отриманого рішення, та аргументованості відповідей на запитання при захисті роботи. Максимальна сума балів за роботу	5
Усього за ЗМІ контр. Заходів	2			15
2	Тест 2	Питання для підготовки: Структура спеціального фонду місцевих бюджетів ОТГ. Джерела формування спеціального фонду місцевих бюджетів ОТГ. У чому різниця між надходженнями та доходами місцевих бюджетів. Сутність і призначення самооподаткування. Резерви для збільшення доходів місцевих бюджетів. Особливості витрат спеціального фонду. Значення та роль бюджету розвитку.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 10. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	10
	Практична робота 2	Результати з практичної роботи оформлюються стисло у формі звіту за вимогами, які висуваються до оформлення таких робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра ІННІ ЗНУ	Практична робота за змістовим модулем оцінюється з урахуванням правильності отриманого рішення, та аргументованості відповідей на запитання при захисті роботи. Максимальна сума балів за роботу	5
Усього за	2			15

ЗМ2 контр. заходів				
3	Тест 3	Питання для підготовки: Які існують форми бюджетного контролю. Що передбачає попередній, поточний і наступний бюджетні контролю. Повноваження місцевих фінансових органів, відповідних місцевих рад, виконавчих органів відповідних місцевих рад.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 10. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	10
	Практична робота 3	Результати з практичної роботи оформлюються стисло у формі звіту за вимогами, які висуваються до оформлення таких робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра ІННІ ЗНУ	Практична робота за змістовим модулем оцінюється з урахуванням правильності отриманого рішення, та аргументованості відповідей на запитання при захисті роботи. Максимальна сума балів за роботу	5
Усього за ЗМ3 контр. заходів	2			15
	Тест 4	Питання для підготовки: Що собою являє внутрішній контроль, внутрішній аудит. Що собою являє громадський бюджетний контроль. Що собою являє аудит ефективності виконання бюджетних програм. Завдання, функції, прийоми і процедури аудиту ефективності виконання бюджетних програм.	Тестові питання оцінюються: правильно/неправильно. Кількість питань – 10. Правильна відповідь оцінюється у 1 бал.	10
	Практична робота 4	Результати з практичної роботи оформлюються стисло у формі звіту за вимогами, які висуваються до оформлення таких робіт для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра ІННІ ЗНУ	Практична робота за змістовим модулем оцінюється з урахуванням правильності отриманого рішення, та аргументованості відповідей на запитання при захисті роботи. Максимальна сума балів за роботу	5
Усього за ЗМ4 контр. заходів	2			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	8			60

8. Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових	Зміст підсумкового	Критерії	Усього
-------	------------------	--------------------	----------	--------

	контрольних заходів	контрольного заходу	оцінювання	балів
1	2	3	4	5
Підсумковий контроль	Залік проводиться у вигляді підсумкового тесту, який складається з 30 питань	Питання для підготовки: див питання ЗМ 1-4	За правильні відповіді студент отримує за кожне питання 1 бал. Загалом тест складається з 30 питань	30
	Практичне завдання: вирішення ситуаційної задачі	Практичне завдання складається з ситуаційної задачі які розглядаються у лекційних тематиках та на практичних заняттях	Ситуаційна задача оцінюється у 10 балів	10
Усього за підсумковий семестровий контроль	2			40

9. Рекомендована література

Основна

1. Васильєва Н.В., Гринчук Н.М., Дерун Т.М., Куйбіда В.С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади. Практичний посібник. Київ: 2019. 117 с.
2. Дерун Т.М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад. Київ: АМУ, 2018. 40 с.
3. Муніципальні фінанси: навч.посіб / за ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2019. 360 с.
4. Наталенко Н.В. Фінанси та бюджет об'єднаної громади (навчальний модуль). Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2020. 72 с.

Допоміжна

1. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування: навч. посіб. / за заг. наук. ред. М.М. Білінської. Київ: НАДУ, 2018. 200 с.
2. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні: монографія / за наук. ред. В.С. Загорського. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2019. 238 с.
3. Ткачук А., Наталенко Н. Про бюджет і не тільки. Спеціально для об'єднаних територіальних громад. Київ: ІКЦ «Легальний статус», 2020. 76 с.

Інформаційні ресурси

1. Бюджетний кодекс України. Редакція від 24.08.2023, підстава - 3278-IX
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17#Text>
2. Податковий кодекс (редакція від 01.08.2023 року). URL: <https://buhgalter911.com/uk/normativnaya-baza/nalogovyi-kodeks/>
3. Офіційні сайти обласних державних адміністрацій: <https://adm.dp.gov.ua/>; <https://oda.od.gov.ua/>; <https://www.vin.gov.ua/>; <https://oda.te.gov.ua/>; <https://www.zoda.gov.ua/>; <https://www.kr-admin.gov.ua/>; <https://kharkivoda.gov.ua/> тощо.
4. Офіційний сайт Верховної ради України. URL: <http://rada.gov.ua/>.
5. Офіційний сайт Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України/ URL: <http://www.minregion.gov.ua/>.